

OMVENDT ADVENTSKALENDER

Lærerveiledning 2018 For 8. – 10. klasse

De tre viktigste stikkordene for årets kalender er: fattigdom, diskriminering og klimaendringer. Bangladesh er et av verdens mest tettbefolkede land med sine 161 millioner innbyggere. Store deler av befolkningen lever i dyp fattigdom, dette på tross av at Bangladesh de siste årene har opplevd en økonomisk vekst.

Mange barn vokser i dag opp i Bangladesh uten tilgang på utdanning. Flere må jobbe for å hjelpe foreldrene, noen får skoleveien ødelagt av flom og andre går på skolen uten å forstå hva læreren sier. Jenter blir spesielt ofte holdt utenfor skolen, da det er forventet at de skal gifte seg og ta seg av huset i en tidlig alder. Manglende satsning på barn sin skolegang er et brudd på barns rettigheter. Får ikke disse barna skolegang mister de også muligheten til å bryte ut av den onde fattigdomsspiralen.

Med deres hjelp gjennom Omvendt adventskalender skal vi bidra til at fattige barn i Bangladesh får gå på en god skole. Vi skal drifte båtskoler slik at barna i flomområdene får gå på skole hele året. Vi skal drive leksegrupper, slik at barna som vokser opp på te-plantasjene får hjelp til å lære seg Bengali og forstå undervisningen på skolen. I tillegg skal vi opprette bridge-schools for å få barn som har droppet ut av skolen til å begynne igjen, og starte Shonglap for å styrke jenters rettigheter. Med deres hjelp kan barna som vokser opp i Bangladesh få et bedre liv og muligheten til en lysere framtid. Med ny kunnskap og gjennom innsatsen for andre håper og tror vi elevene i Norge utvikler økt global empati og økt solidaritets-engasjement.

I dette dokumentet finner du en oversikt over tema for hver dag, forslag til klassesamtaler og rebusene. Fakta-boksen er til læreren dersom han/hun ønsker mer bakgrunnsinformasjon før episoden. Vi anbefaler at klassen sammen blir enige om hvordan de skal samle inn penger barns skolegang i Bangladesh. Vi har en liste med forslag på vår [hjemmeside](#). Hver episode avsluttes med rebustid hvor klassen skal komme fram til noen (gule) bokstaver. Sett sammen bokstavene, finn den hemmelige beskjeden og bli med i trekningen om en premie fra Bangladesh. Send svaret til post@heiverden.no og merk med "rebustid + klasse og skole". Mal til rebusen kan lastes ned fra nettsiden.

Adventsgaven settes inn på Hei Verdens konto **3230 09 51677**. Viktig: merk innbetalingen med "Omvendt Adventskalender" + skole + klasse slik at vi kan sende klassen diplom når gaven er registrert. Vi tilbyr også å lage vippskonto til skolene slik at innsamlingen kan foregå digitalt. Når flere klasser deltar fra samme skole må dere selv se til at hver innbetaling merkes med klasse dersom dere ønsker å vite hvor mye hver enkelt klasse samlet inn. Vi har dessverre ikke mulighet for å opprette vipps til hver enkelt klasse som deltar. Send vipps-bestillingen til post@heiverden.no.

Episode 1 3. des	Introduksjon til Bangladesh
TEMA	Bli kjent med landet
Fakta	<p>Bangladesh ligger i Asia, og nabolandene er India og Myanmar. Grensen til India strekker seg nesten rundt hele landet og India er en mektig og viktig nabo. Bangladesh er et ganske lite land. Det er faktisk tre ganger mindre enn Norge, likevel bor det mer enn 161 millioner mennesker der. Det gjør Bangladesh til et av verdens mest tettbefolkede land. Bare i hovedstaden, Dhaka, bor det 20 millioner mennesker. De som lever her må bo veldig tett sammen. Det kan oppleves ganske folksomt og litt kaotisk å gå i gatene. Det er folk, biler, moped og sykkeltaksier over alt.</p> <p>Ikke bare er Bangladesh et av verdens mest tettbefolkede land, det er også et av verdens flateste land. Nesten hele landet ligger mellom en halv til ti meter over havet. Landet har også veldig mange elver. Så mange som 800 elver renner gjennom Bangladesh og ut i Bengalbukta, og danner et stort elvedelta. Dette gjør at Bangladesh rammes av flom hvert eneste år, noe som gjør livet til mange av de som bor her vanskelig.</p> <p>Det er vanskelig å få seg en jobb i Bangladesh. På landsbygda er det vanlig å være bonde, eller jobbe på de store rismarkene, på teplantasjene eller drive med fiske. I byene er det flere jobber, blant annet i den store klesindustrien. De som ikke klarer å få seg en jobb er avhengig av å tjene penger på andre måter - for eksempel ved selge ting på gata eller sykle sykkeltaksi.</p>
Samtale	<p>Før dere ser episoden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hva vet dere om Bangladesh? Finn Bangladesh på kartet og finn folketall, største byer, hovednæringer og naturressurser. <p>Etter dere har sett episoden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan kan det ha seg at Bangladesh er et mellominntektsland samtidig som så mange er fattige? - Hva tror dere årsakene er til at Bangladesh er så utsatt for flom? - Sjekk om dere har på dere klær som er produsert i Bangladesh. Har dere hørt om klesindustrien i Bangladesh tidligere? Hva?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Ta quizen om Bangladesh her. - I slutten av desember er det valg i Bangladesh. Søk på nettet etter stoff om valget. Hvorfor tror dere det er så lite stoff om valget i Bangladesh i norske medier?
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Finn et annet ord som betyr det samme som ulikhet (11 bokstaver) - Hva heter det største nabolandet til Bangladesh? (5 bokstaver)

Episode 2 4. des	Bli kjent med Jharna og Jibonai
TEMA	Hjemme hos. Barns levekår.
Fakta	<p>Regionen og byen Sylhet ligger i det nordøstlige hjørnet av Bangladesh. Rundt byen er det lave, rullende åser dekket av tebusker. For at teplantene ikke skal tørke ut i solsteiken er det plantet større skyggefulle trær innimellom tebuskene.</p> <p>Teindustrien i Bangladesh oppsto på midten av 1800 tallet. Den drives i stor grad på samme</p>

	<p>måte som før og tearbeiderne behandles omtrent som leilendingene ble behandlet her i landet i gamle dager. Lønningene er fastsatt av myndighetene, men er så lave at det ikke er mulig for en familie å overleve bare på lønna fra plantasjen. De fleste må også finne ekstraarbeid utenom (dagarbeid) for å overleve.</p> <p>Selv om plantasjene må skaffe hus til arbeiderne og må tilby helseoppfølging og skolegang, gjør de fleste plantasjeeierne så lite som mulig for å oppfylle disse kravene. Helseklinikkene og skolene er dårlig utstyrt og mangler ofte kvalifisert personell (helsearbeidere og lærere).</p>
Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Hva synes dere om byen Sylhet? Prøv å beskrive det dere så. - Hva synes dere om teplantasjen og om landsbyen der Jibonai og Jharna bor? - Hvorfor har det utviklet seg et eget språk på teplantasjene? - Hva synes dere om standarden på husene i teplantasje landsbyen?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Se film om urfolk her. Her er det også tilhørende oppgaver. - Lær hvordan det er å være barn på en teplantasje. Trykk her.
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hvem bor sammen med Jharna, broren, moren og faren? (8 bokstaver) - Hva kaller vi en folkegruppe som er i mindretall i det landet de bor i? (9 bokstaver)

Episode 3 5. des	Hvordan er det å gå på skole på teplantasjen?
TEMA	Skole. Retten til utdanning. To-språklige elever.
Fakta	<p>Inne på teplantasjen finnes det en skole for alle barna, men skolen er ikke så veldig bra. Eierne av teplantasjen bryr seg nemlig ikke så mye om kvaliteten på skolen. For dem er det ikke så viktig om barn og voksne kan lese og skrive, det viktigste for eierne er at menneskene på plantasjen er gode til å jobbe.</p> <p>Et annet problem med skolen på teplantasjen er at det undervises på språket som kalles bengali eller bangla. Det er det offisielle språket i landet. Bengali blir brukt på alle skolene i Bangladesh, men nesten ingen av barna på teplantasjen har bengali som morsmål. De snakker jo sine egne språk. På grunn av de ulike språkene sluttet veldig mange barn på skolen – derfor er det nesten ingen av de voksne på teplantasjen som har en utdanning. Det gjør at de hverken kan lese eller skrive, og mange er heller ikke særlig gode i bengali. Dette er veldig trist, for uten skolegang og uten å beherske bengali er det veldig vanskelig å komme seg ut av livet i fattigdom på plantasjen.</p> <p>I 2015 startet Hei Verden et skoleprosjekt i denne landsbyen sammen med en lokal organisasjon som heter ECDO. For at elevene skal møte opp på skolen, og ikke slutte, er det viktig at de forstår hva som skjer i timene. Derfor har det blitt startet opp et viktig program med leksehjelp. Her får elevene tospråklig undervisning. Det vil si at en lærer underviser og hjelper både på språket til den enkelte eleven og på bengali. Hei Verden og ECDO har også laget bøker på morsmålet til barna slik at de skal lære bedre.</p>

Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor trenger barna på teplantasjene leksehjelp? - Hvorfor er det så viktig at barna på teplantasjene går på skole og lærer seg bengali? - Hvor enkelt tror dere det er å skaffe seg arbeid utenfor teplantasjene om du ikke behersker bengali? - Hvordan kan vi se at leksehjelpsgruppene gir resultater?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Les om urfolk i Bangladesh her.
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hva heter det offisielle språket i Bangladesh? (7 bokstaver) - Hva får vi når vi går på skole? Noe som gjør at du kanskje kan få deg jobb når du blir voksen. (9 bokstaver)

Episode 4 <i>6. des</i>	Hvordan er det å jobbe på en teplantasje?
TEMA	Urettferdig handel
Fakta	<p>Bangladesh produserer mye te, og tjener mye penger på å selge te til utlandet. Troduksjonen fører med seg mange jobber. Omtrent 4 millioner mennesker jobber med te på en eller annen måte. Dette gjelder også familiene til Jharna og Jibonai. Alle som bor i denne landsbyen jobber på den samme teplantasjen.</p> <p>Teplukkerne må fylle 23 nett hver dag for i det hele tatt å få betalt. Lønnen er 8 kroner dagen, men hvis de fyller mindre enn 23 nett får de ingenting. Når det er høysesong er buskene fulle av te-blader og jobben går raskt, men i lavsesongen er det lite blader på buskene og da tar det hele dagen å fylle 23 nett. Klarer de å fylle flere enn 23 nett per dag tjener de 20 øre per ekstra nett.</p> <p>Det kan være vanskelig å forstå hvor mye 8 kroner dagen er for en person i Bangladesh. 1kg ris koster 4,5 kroner, egg koster ca. 1 krone per stykk og en kylling koster ca. 50 kroner. De fleste har heldigvis noen høner hjemme, så det er ikke så ofte de trenger å kjøpe egg eller høner på markedet.</p> <p>Når damene har plukket tebladene, legges de på en stor rist for å tørkes. En stor vifte blåser forsiktig på dem slik at de tørker raskere. Tebladene blir kuttet i ulike størrelser. Noen liker at teen er helt fin, som små korn, mens andre – for eksempel de i Russland liker at tebladene er litt større. Da smaker teen litt råere. Når tebladene har gått gjennom alle maskinene og den er ferdig, lagres den i store tanker før den selges. Mesteparten selges til større teselskaper som gjerne selger den videre til utlandet, men noe selges i en liten butikk teplantasjen driver.</p>
Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Tror dere det er mulig for en familie å overleve på 8 kroner dagen? - Hva må familiene gjøre for å overleve? - Hva kan du få for 8 kroner her i Norge? - Hvorfor tror dere at lønningene er så lave på teplantasjene? Hvem tjener på at

	<p>lønningene er så lave?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan du tenke deg å betale mer for teen du kjøper her i Norge hvis det medførte at medarbeiderne fikk bedre lønn?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Lær mer om arbeidsforhold i Bangladesh gjennom film og tekst. Trykk her.
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hva kalles tiden når de begynner å plukke tebladene? (12 bokstaver) - Hvor går de når de skal handle mat i Bangladesh (8 bokstaver)

Episode 5 7. des	Hvordan er hverdagen til Jharna og Jibonai?
TEMA	Plikter, lek og fritid på teplantasjen
Fakta	I denne episoden forteller Jharna og Jibonai om hvilke plikter og oppgaver de har hjemme. De forteller også om sin fritid, hva de liker å gjøre og hva de leker.
Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Har dere noen plikter dere må gjøre når dere kommer hjem fra skolen? - Får dere lommepenger for jobben dere gjør? - Tror dere at Jharna og Jibonai får lommepenger? - Kjenner dere noen av lekene Jharna og Jibonai liker? Ligner de på leker som barn leker her i Norge? Hvilke? - Prøv å finne ut litt mer om spillet cricket. I hvilke land er cricket populært? Hvorfor tror dere at cricket har blitt så populært i disse landene?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Se filmen om Hati og lær mer om hvordan en dag for fattige fortøner seg. Trykk her.
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hva heter det ballspillet Jibonai liker å spille? (7 bokstaver) - Hvor henter Jharna vann? (5 bokstaver)

Episode 6 10. des	Bli kjent med Sakib, en middelklassegutt
TEMA	Forskjell på fattig/rik og by/landsby
Fakta	<p>Selv om Bangladesh er et fattig land er landet i rask utvikling og har en voksende middelklasse. Det er enorme forskjeller på fattig og rik. Det er også mye ulikt ved å bo i en by sammenlignet med å bo på landsbygda. Vi skal bli bedre kjent med en gutt som heter Sakib. Han bor i byen Sylhet som ligger rett ved teplantasjen hvor Jharna og Jibonai bor. Huset hans er like utenfor porten til teplantasjen. Det er så nære at man kan gå mellom de to stedene, likevel er livet på teplantasjen og livet i byen veldig annerledes.</p> <p>Sakib bor i et stort hus. I episoden viser han hvor han bor og hvor han går på skole.</p>

	Hensikten med episoden er å få fram at det er store forskjeller på fattig og rik i Bangladesh og Norge, men at det også er store forskjeller innad i Bangladesh.
Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan lever Sakib sammenlignet med Jharna og Jibonai? Hvilket av livene ligner mest på ditt? - La dere merke til hvilket språk Sakib snakker i episoden? Hvor tror dere han har lært dette språket, og hvilke fordeler kan dette ha for ham? - Bangladesh er egentlig et middels rikt land, men rikdommen er veldig ujevnt fordelt mellom fattige og rike. De rike har veldig mye og de fattige har veldig lite. Hvorfor tror dere at det er sånn? Hva synes dere om at det er sånn?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Skriv en liste med minst fem punkter for hvorfor utdanning er viktig for å komme seg ut av fattigdom. - Les teksten «Hvorfor er det fattigdom i Bangladesh?» og gå gjennom refleksjonsspørsmålene. - Se filmen «Hvorfor er det fattigdom». Last ned lærerveiledningen dersom du ønsker flere oppgaver om temaet.
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Sakib sin familie er hverken fattige eller rik, men de er en familie som tilhører...? (13) - Hvilken religion tilhører de fleste av elevene på Sakib sin skole? (5)

Episode 7 11. des	Hvordan påvirker klima livet til barna i Bangladesh?
TEMA	Barns levekår, klimaendringer, klimatilpasning
Fakta	<p>I denne episoden blir vi kjent med 7 år gamle Moon som bor i en liten landsby ved grensen til India. Flom oversvømmer nesten hele landsbyen seks måneder i året. Da må hennes og mange andre familier bo sammen på et trangt lite område. Det har alltid vært sånn i dette området, og det skyldes flere ting, blant annet regntiden, at snøen i Himalaya-fjellene smelter, og sykloner. Til slutt blir det så mye vann som møtes på et sted at elvene flommer over, og vannet kryper opp til husene og ødelegger hjemmene til mange mennesker.</p> <p>Regnet, smeltingen i fjellene, syklonene og flommen har alltid vært et problem i Bangladesh, men de siste årene har klimaendringer og global oppvarming ført til mer ekstremvær og at havet stiger. Dette har store konsekvenser for Bangladesh der størstedelen av landet bare ligger mellom en halv og ti meter over havet. Forskere tror at 17% av hele Bangladesh kommer til å ligge under vann om bare 80 år. Det betyr at landsbyen hvor Moon bor i dag kommer til å forsvinne helt. Det betyr også at tusenvis av andre mennesker som bor i samme området kommer til å miste hjemmet sitt og må flytte andre steder. Man kan kalle dette for klimaflyktninger fordi klima tvinger dem til å finne et nytt sted å leve. I tillegg er Bangladesh det 8. mest tettbefolkede landet i verden, så hvis 17% av landet forsvinner under vann vil det bli enormt trangt de andre stedene.</p>

Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor er klimaendringene urettferdige? - Mange miljøorganisasjoner snakker om "klimarettferdighet". Hva tror dere det betyr? - Hadde den norske bonden klart å dyrke mat i et like ustabil klima som de har i Bangladesh? Hvorfor/hvorfor ikke? - Hva tror dere er grunnen til at menneskene ikke gjør mer for å redde klimaet? - Hva tror dere menes med at klimaendringene er "dobbel urettferdig" for barn som lever i fattigdom? <i>(Klimaendringer er urettferdige for barn – de kommer til å leve med klimaendringene i fremtiden, og har ikke skylda for forurensingen. Klimaendringer er urettferdige for dem som lever i fattigdom – de er ofte dem som blir mest berørt av klimaendringene, men de har ikke skylda for forurensingen.)</i>
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - For å lære mer om klimaurettferdighet, kan dere se denne filmen og løse oppgavene som hører til. - Gå gjennom rettigheter i barnekonvensjonen. Hvilke rettigheter blir truet av klimaendringene? Forklar hvorfor og hvordan. - Skriv et brev til Klima- og miljøministeren i Norge og fortell om hvor urettferdig dere syntes klimaendringene er. Adressen er: Kongens gate 20, Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo. - Skriv en tekst hvor du prøver å svare på: «Hvorfor gjør vi ikke mer for å redde klima?»
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hva er det forskere tror det kommer til å bli mer av fremover? Ikke bare sol og varme, men noe som høres litt skummelt ut. (10) - Hva er det mennesker, særlig i rike land, gjør som bidrar til global oppvarming? (10)

Episode 8 12. des	Vi blir bedre kjent med Moon
TEMA	Levekår: Hjemme hos Moon
Fakta	<p>Vi skal bli bedre kjent med Moon som bor på det spesielle stedet som oversvømmes hvert år. Kanskje kan vi bli litt klokere på hvordan det er å leve livet sitt i takt med flommen?</p> <p>Moons far er bonde, men jobber nå hos andre siden all jorden hans ble ødelagt av flommen. Moren til Moon er dagarbeider som betyr at hun ikke har fast jobb, men jobber der det er bruk for henne. Som dagarbeider blir man ansatt dag for dag, og jobber hele dagen for veldig lite penger. Foreldrene til Moon strever for å gi barna det de trenger, og håper Moon klarer seg bra på skolen så hun kan få en bedre fremtid.</p>
Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Foreldrene til Moon jobber veldig hardt, men tjener veldig lite. Tror dere de kunne fått bedre jobber dersom de hadde fått en utdanning? Hvorfor? - Hva er likt og hva er forskjellig med soverommet og kjøkkenet til Moon sammenlignet med ditt soverom og kjøkken? - Hvordan tror dere at det er å bo i huset til Moon? Hva hadde dere likt/synes vært vanskelig?

	<ul style="list-style-type: none"> - Diskuter hvordan det kan påvirke en hel familie over mange generasjoner hvis et ledd ikke går på skole og får utdanning.
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - I dagens episode ser dere Moon øver seg på å skrive bangla. Lær å skrive Norway på bangla her. - Prøv å sette opp et månedsbudsjett for familien din. For å finne utgiftene legg inn familiemedlemmene dine i denne kalkulatoren. Kommer du på andre utgifter en familie kan ha enn de som står i skjemaet? Gjennomsnittslønnen i Norge er kr 40 860 for kvinner og kr 47 140 for menn. Hvor mange dager i måneden må de voksne i familien din jobbe for at de skal få dekket alle utgiftene for familien din? Husk å trekke fra skatt og bokostnader!
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hva er det faren til Moon jobber som når han ikke jobber for andre? (5) - Mammaen til Moon må bruke ild når hun skal lage mat. Hva er det de mangler i huset? (5)

Episode 9 13. des	Å gå på skolen i flomområdet
TEMA	Barns rett til utdanning
Fakta	<p>Å gå på skole i området hvor Moon bor er ikke lett. Veldig mange barn i landsbyene slutter på skolen fordi både skolebygget og skoleveien oversvømmes opptil seks måneder av gangen. Noen landsbyer har skoler på påler, men man trenger båt for å komme seg dit. Moons familie, som mange andre familier i området, har ikke råd til egne båter. Noen skoler bygger broer av bambus, men disse slites fort i stykker. Det har ført til at mange barn har sluttet på skolen. Både foreldrene og besteforeldrene til Moon sluttet også på skolen av samme grunn. Nesten ingen av de voksne har fullført barneskolen, og kan verken lese eller skrive. Og uten en utdanning, uten lese- og skriveferdigheter, har det vært veldig vanskelig å få en god jobb og tjene nok penger.</p> <p>I landsbyen til Moon har Hei Verden vært med på å bygge båtskoler, så barna kan gå på skole hele året. Båten blir også brukt som førskole, og i episoden treffer vi Koshi på førskolen, og moren hennes Sumitra.</p>
Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor er det så viktig å gå på skolen hele året? - Hva syns dere om båtskolen? - Hvilken betydning har det for voksne om de ikke kan lese og skrive? - Kommer dere på noen yrker i Norge der man ikke må kunne lese eller skrive?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Se filmen «Retten til utdanning» og løs oppgavene under.

	<ul style="list-style-type: none"> - Se filmen «Før flommen tar oss» om klimaendringene i Bangladesh.
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hva bygges ofte skolene på, slik at de skal holde seg over vann i flomtiden? (5) - Hva har de bygget i bambus mellom øyene og skolen? (5)

Episode 10 14. des	Drømmen om et annet liv
TEMA	Klimaflyktninger, klimatilpasning, arbeidsforhold i Bangladesh
Fakta	<p>Å leve i fattigdom er vanskelig. Mange fra landsbygda i Bangladesh drømmer om en bedre hverdag og flytter derfor inn til byene for å søke etter jobb, men ofte møter de en tøffere hverdag enn den de dro fra. Mange ender opp med å bo i slummen og leve et enda mer fattig og vanskelig liv enn de gjorde på landsbygda.</p> <p>Alle de tre eldre søsknene til Moon flyttet til Dhaka fordi de drømte om å tjene nok penger til et bedre liv. Nå jobber de på fabrikker hvor de syr klær til store butikker og kleskjeder i Europa og Amerika. De har aldri fri, jobber 12 timer hver dag, og lønnen er for lav til at de kan leve på den. Likevel velger de å jobbe i fabrikkene da alternativet er å gå uten jobb, og ikke tjene noen penger.</p> <p>Sikkerheten på klesfabrikkene er ofte dårlig. I 2013 kollapset «Rana Plaza», en åtte etasjers fabrikk i Bangladesh, og over 1000 mennesker døde. Flere arbeidere i fabrikkene hadde prøvd å si fra at det var sprekker i muren og at det virket utrygt, men ingen ville høre på dem. Etter denne ulykken i 2013 har flere fabrikker skjerpet sikkerheten, men det finnes fremdeles mange fabrikker som ikke er trygge og gode arbeidsplasser.</p>
Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - I Bangladesh er det veldig stor forskjell på å bo i by eller landsby. Er det sånn i Norge også? Hva er likt/forskjellig? - Hvilke rettigheter har arbeidere i Norge? Hvorfor har vi flere rettigheter enn arbeidere i Bangladesh? - Hva kan vi i Norge gjøre for at de som syr klærne våre skal få bedre lønn?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Les teksten «De som syr klærne dine» og gjør oppgavene som følger med. - Følg en genser og finn ut hvor materialene kommer fra, hvordan arbeiderne har det og hvor går pengene?
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Vi skal fram til ordet på et område i byen hvor flere fattige bor sammen. Det er et område hvor de som ikke har råd til skikkelige hus bor i. Vi sier at de bor i....? (7) - Hvor jobber søsknene til Moon? De jobber på en....? (11)

Episode 11 17. des	Å være jente i Bangladesh
------------------------------	----------------------------------

TEMA	Jenters rettigheter
Fakta	<p>I Bangladesh er det vanlig å gifte bort døtrene sine når de er veldig unge, kanskje bare 14 eller 15 år. I følge tradisjonen skal ikke jenter jobbe eller tjene egne penger, mange blir derfor giftet vekk så de ikke skal være en økonomisk byrde for familien. Det er forbudt ved lov å gifte seg før man er 18 år i Bangladesh, og jenter har like stor rett på å gå på skolen som gutter. Men mange er verken klar over denne loven eller kvinner og barns rettigheter.</p> <p>Vi treffer Bornali som tilhører en jentegruppe som heter Shonglap som reiser rundt og lærer bort kunnskap om jenters rettigheter.</p>
Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor er det færre jenter enn gutter som fullfører skolen i Bangladesh? - Hvorfor tror dere barn i Bangladesh blir giftet bort selv om det finnes en lov som sier at det er forbudt? <i>(en stor familie sliter kanskje med å forsørge alle barna sine, da er det ikke uvanlig at døtrene blir giftet bort til en annen familie, tradisjonelt jobber ikke kvinner i Bangladesh og de kan derfor bli en økonomisk byrde for familien, liten kunnskap om loven og jenters rettigheter)</i> - Et berømt sitat sier: «Hvis du utdanner en jente utdanner du en hel familie». Hva tror dere det betyr? - Hva har Bornali lært moren sin etter at hun begynte på Shonglap? - Finnes det forskjell på hvordan jenter og gutter blir behandlet i Norge? Hvis ja, prøv å kom med eksempler.
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Se filmen «Vanskelig å være jente». Spørsmål til klassesamtale står nederst på siden. - Hvis dere ikke så filmen «Retten til utdanning» etter episode 9 kan dere se den nå. Filmen forklarer hvorfor det er viktig å gå på skole, og hvorfor det er spesielt viktig at jenter får fullført skolegangen.
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hva heter programmet som Bornali er med på? (8) - Hvor står det at det ikke er lov å gifte seg før man blir 18 år i Bangladesh? Det står i....? (5)

Episode 12 18. des	Hvordan er det å bli syk i Bangladesh?
TEMA	Helse, forskjell på fattig og rik, barns rettigheter
Fakta	<p>Det er stor forskjell på fattig og rik i Bangladesh. Det er også stor forskjell på hvordan det oppleves å bli syk i Bangladesh. For å ha en god helse er det viktig at man har lært om dette på skolen. Ikke alle i Bangladesh har muligheten til å gå til legen når de er syke. I Moons landsby finnes det ingen lege og før båtskolene kom var det nesten</p>

	umulig å komme seg til legen under flommen. Alle har heller ikke råd til å gå til legen fordi de får ikke gratis hjelp. På Sakibs skole derimot har de egen helsestasjon for alle elevene på skolen.
Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Hva tenkte dere da dere så episoden? Var det noe som overrasket dere? - Hvorfor er det vanskelig for Moons familie å få hjelp dersom de er syke? - Hva skjer hvis man blir syk i Norge? Hvor mye må man betale? Hvorfor er det gratis å få behandling på sykehus i Norge? Hvem betaler? - Hva tror dere er de vanligste sykdommene i Norge? Er det de samme sykdommene som i Bangladesh? Hva er ulikt, hvorfor?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Les teksten «Mirakelet i Bangladesh» om hvorfor kvinner som lever i fattigdom ofte får mange barn, og hvorfor utdanning og bedre helsetilbud er med på å bremse befolkningsvekst.
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hvor går elevene på Sakib sin skole når de blir syke? (14) - Mange ganger kan du ta noe når du er syk, slik at du blir enten frisk eller kanskje får litt mindre vondt – hva er det? (9)

Episode 13 <i>19. des</i>	Hva går pengene til?
TEMA	Innsamlingen i Norge setter store spor
Fakta	<p>Denne adventstiden har vi blitt kjent med at Jharna, Jibonai, Moon og Bornali. Vi har sett hvordan de lever, blitt med på de daglige pliktene og på lek og moro. Vi har også sett hvor viktig det er for dem å gå på skole. Vi har lært at en utdanning kan gi dem en jobb og et bedre liv.</p> <p>Pengene dere samler inn går til Hei Verdens skoleprosjekt i Bangladesh. Mer konkret blir pengene brukt til dette:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skaffe skolebøker og undervisningsmaterieell til barna med et annet morsmål enn bengali, slik at det blir lettere for minoritetsbarna å lære begge språkene godt. - Støtte arbeidet med leksehjelp-gruppene. - Drifte båtskoler så flere barn får gå på skole hele året. - Støtte bridge-schools for de som har sluttet på skolen men ønsker å komme tilbake for å fullføre skoleløpet. - Hei Verden jobber også for å hjelpe flere jenter i Shonglap programmet, hvor de lærer om kvinners- og barns rettigheter. - Kvinnegrupper for mødrene i landsbyene, der de får hjelp og veiledning til å planlegge fremtiden sin.

Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor er det viktig at Jharna, Jibonai, Moon og Bornali får gå på en god skole? - Hvorfor er det viktig at to-språklige elever lærer både sitt eget morsmål og bengali? - Tror dere folkene på te-plantasjen kan oppleve å bli mindre diskriminert dersom de lærer bengali godt? - Hvorfor er det viktig at barn og unge som har sluttet på skolen får gå på bridge-schools? - Hvorfor er det viktig at jenter lærer om sine rettigheter? - Hvilke konsekvenser tror dere det har for fattige barn dersom foreldrene deres ikke ser verdien av å sende dem på skolen?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Her kan dere lese mer om prosjektet i Bangladesh.
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hva er dere med på å bygge i landsbyen til Moon? Dere er med på å bygge flere....?(9)

Episode 14 <i>20. des</i>	Hva drømmer barna i Bangladesh om?
TEMA	Barns rettigheter
Fakta	<p>Etter å ha tilbragt adventstiden med barn og unge i Bangladesh har klassen helt sikkert tilegnet seg mye ny kunnskap om likheter og forskjeller. Vi i Hei Verden synes det er viktig at man også formidler verdien av likeverd og likhet til elevene. Selv om vi bor på to forskjellige steder i verden og lever under til tider svært ulike levekår, så er vi også ganske like på mange måter. Vi liker kanskje å gjøre de samme tingene på fritiden og har kanskje noen av de samme drømmene for framtiden.</p> <p>Takk for følget og innsatsen i desember!</p>
Samtale	<ul style="list-style-type: none"> - Hva drømmer du om å bli? Ligner det drømmene til Jharna, Jibonai, Moon, Bornali og Abhoy? - Tror dere barn har de samme drømmene uansett hvilket land de kommer fra? - Tror du barna i Bangladesh kan bli det de drømmer om hvis de fortsetter på skolen? - «Da vi ble født i Norge var det litt som om vi vant førstepremien i lotto» sies det i denne episoden – hva tror dere menes med det?
Lær mer	<ul style="list-style-type: none"> - Lag en liste med seks punkter for hvordan du kan oppnå dine drømmer! - Skriv en kort tekst om hvordan du tror Jharna, Jibonai eller Moon sitt liv er om ti år.
Rebus	<ul style="list-style-type: none"> - Hei Verden vil, i samarbeid med dere, jobbe for at alle barn skal få oppfylt sine....? Hva er det alle barn bør få oppfylt? (11)

